

Sygn. akt I UK 102/18

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania „Z.” Spółki Akcyjnej w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
z udziałem zainteresowanego K. M.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej odwołujących się Zakładów od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...], Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 2 czerwca 2014 r. w części dotyczącej ubezpieczonych H. D., T. H., J. J., D. K., K. L., J. N. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. do ponownego rozpoznania, zmienił ten wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 17 czerwca 2013 r. co do ubezpieczonego P. R. o tyle, że ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za październik 2007 r. na kwotę 7644,51 zł, a za listopad 2007 r. - 0 zł. W pozostałej części oddalił apelację płatnika – „Z.” Spółki Akcyjnej w K.

Wyrok ten został zaskarżony w całości skargą kasacyjną płatnika opartą na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887) w związku z art. 4 pkt 9 oraz art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), a także art. 11 ust. 1 i ust. 2 - 2b i 12 ust. 1-3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) przez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że stworzenie pracownikom możliwości nieodpłatnego korzystania z zakwaterowania, w trakcie realizacji budowy zagranicznej stanowi przychód ze stosunku pracy. Skarżący zarzucił także błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie § 1-3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1949) w związku z art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie rozporządzenia za samodzielną podstawę uwzględnienia spornych świadczeń w podstawie wymiaru składek świadczeń. Wytknął również naruszenie art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 7 i 217 Konstytucji i w związku z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 2-2b i art. 12 ust. 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a także art. 47 oraz art. 51 ust. 1 i 2 Konstytucji przez błędną wykładnię, a w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że ogólna norma art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi wystarczającą podstawę do prowadzenia przez płatnika (pracodawcę) ewidencji korzystania przez pracowników ze stworzonej im możliwości zakwaterowania oraz ustalenia wartości tego świadczenia w naturze.

W ramach podstawy kasacyjnej obejmującej obrazę przepisów postępowania skarżący wskazał na naruszenie art. 232 k.p.c. w związku z art. 7 Konstytucji oraz art. 217 Konstytucji w związku z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 2-2b i 12 ust. 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przez bezzasadne nałożenie ciężaru dowodu na osobę, wobec której wydano decyzję administracyjną.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na potrzebę ponownego przeanalizowania przyjętej przez Sąd Najwyższy jednolitej i ustalonej wykładni art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 4 pkt 9 oraz art. 21 ustawy, przy uwzględnieniu art. 11 ust. 1 i ust. 2 - 2b i 12 ust. 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ze względu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2014 r., K 7/13, mający - zdaniem skarżącego - fundamentalne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W ocenie skarżącego, istnieje w sprawie istotne zagadnienie prawne dotyczące wyboru kryteriów oceny, czy świadczenie otrzymane przez pracownika w związku ze świadczeniem pracy stanowi przychód, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z jej art. 4 pkt 9 oraz art. 21, przy uwzględnieniu postanowień art. 11 ust. 1 i ust. 2-2b i 12 ust. 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, w szczególności co do znaczenia przyjętego we wspomnianym wyroku Trybunału Konstytucyjnego kryterium interesu w spełnieniu świadczenia leżącego po stronie pracodawcy.

Przedstawił również istotne zagadnienie prawne dotyczące związania - wobec wydania prawomocnego wyroku sądu powszechnego przyjmującego odmienną ocenę prawną - indywidualną interpretacją wydaną mu na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.) w związku z art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, uznającą za prawidłowe stanowisko płatnika w sprawie nieuwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wartości miejsc noclegowych udostępnianych nieodpłatnie pracownikom w okresie oddelegowania poza granicami kraju.

Skarżący zadał także pytanie, czy zasady ogólne związane z rozkładem ciężaru dowodu, uregulowane w art. 232 k.p.c., mogą być stosowane w postępowaniu odrębnym z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdy przedmiotem rozstrzygnięcia jest ocena prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i rentowe, przy uwzględnieniu ogólnych norm art. 2, 7 i 2127 Konstytucji w związku z art. 18 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy o systemie

ubezpieczeń społecznych oraz art. 11 ust. 2-2b i 12 ust. 1-3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W skardze wskazano jako przyczynę kasacyjną istnienie istotnego zagadnienia prawnego przy jednoczesnym wskazaniu na ugruntowane stanowisko Sądu Najwyższego, co do tego, że przychód z tytułu ponoszenia przez pracodawcę kosztów zakwaterowania pracowników za granicą stanowi – stosownie do art. 18 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Tak wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyrokach przytoczonych w skardze: z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 156/13 (OSNP 2015 nr 2, poz. 25), z dnia 12 września 2012 r., II UK 45/12 (OSNP 2013 nr 15-16, poz. 189) i z dnia 18 kwietnia 2013 r., II UK 258/12 (OSNP 2014 nr 7, poz. 104) oraz np. w wyrokach z dnia 23 kwietnia 2013 r., I UK 600/12 (OSNP 2014 nr 2, poz. 28) i z dnia 19 listopada 2012 r., II UK 96/12 (niepubl.). Skarżący ostrzegł bowiem sprzeczność tego stanowiska z późniejszą interpretacją art. 12 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 3 w związku z art. 11 ust. 2-2b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2014 r., K 7/13 (OTK-A 2014 nr 7, poz. 69) oraz w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. np. wyroki z dnia 19 września 2014 r., II FSK 2280/12, i z dnia 23 lipca 2015 r., II FSK 1689/13), wskazującą na wyłączenie z obowiązku podatnego w zakresie podatku dochodowego kosztów zakwaterowania pracownika poniesionych przez pracodawcę jako niestanowiących „innego nieodpłatnego świadczenia” w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy, w związku z niepodawaniem się kryterium pozostawania w interesie pracownika. Skarżący nie dostrzegł jednak, że orzeczenia

te nie dotyczyły obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, co do którego Sąd Najwyższy, rozpoznając zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, odniósł się w uchwale z dnia 10 grudnia 2015 r., III UZP 14/15 (OSNP 2016 nr 6, poz. 74). Uznał za bezzasadne odstępianie od ustalonego wyniku wykładni pojęcia „przychód” wspólnego dla ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przyjąwszy, że przepisy prawa ubezpieczeń zawierają autonomiczne unormowania dotyczące „wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów” (art. 21 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Na mocy delegacji zawartej w tym przepisie wyłączeniu z podstawy wymiaru składek podlegają - wymienione w § 2 rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - przychody ujęte w art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a do nich nie należy wartość świadczeń ponoszonych przez pracodawcę z tytułu zakwaterowania pracowników, co przesądza, że tego rodzaju nieodpłatne świadczenie podlega oskładkowaniu. Sąd Najwyższy podtrzymał ten pogląd w wyroku z dnia 29 listopada 2017 r., I UK 99/17, niepubl. oraz postanowieniu z dnia 13 września 2017 r., I UK 505/16, niepubl.).

Oznacza to utrwalenie stanowiska judykatury, wobec którego upadają przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ujęte w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Nie wymaga także rozstrzygnięcia jako zagadnienie prawne kwestia ochrony przysługującej płatnikowi, który pozyskał interpretację indywidualną w zakresie zastosowania norm dotyczących ustalenia podstawy wymiaru składek na podstawie art. 10a ust. 2 i 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w związku z art. 83d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, która plasuje się poza granicami zaskarżenia oraz poza podstawami skargi.

Przedstawiając zagadnienie związane z rozkładem ciężaru dowodu skarżący nie wykazał, że nie zostało jeszcze rozstrzygnięte lub że wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, jak też nie dostarczył żadnych przekonujących argumentów uzasadniających odmienną ocenę prawną od przyjętej przez Sądy obu instancji. Nie można przy tym nie zauważyć, że tym zakresie wniosł o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą argumenty odnoszące się wyłącznie do ustalenia konkretnego stanu faktycznego i oceny dowodów.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ k.p.c.).